

DE ARCHIEVEN EN VERZAMELINGEN BEWAARD IN HET ARCHIEF VAN HET KONINKLIJK PALEIS

Algemeen Rijksarchief en
Rijksarchief in de Provinciën

**DE ARCHIEVEN EN VERZAMELINGEN
BEWAARD IN HET ARCHIEF VAN HET KONINKLIJK PALEIS**

Gustaaf JANSSENS

en

Baudouin D'HOORE

Brussel
2010

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF
EN
RIJKSARCHIEF IN DE PROVINCIEËN

ZOEKWIJZERS

21

ISBN : 978 90 5746 XXX X

Algemeen Rijksarchief
D/2010/XXX/XXX

Bestelnummer: Publ. XXXX

Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel

De volledige lijst van onze publicaties kan u gratis bekomen op eenvoudig verzoek (publicat@arch.be)
of raadplegen op internet (www.arch.be)

INHOUDSOPGAVE

I.	INLEIDING	5
	A. Wat wordt er bewaard?.....	5
	B. Wat is raadpleegbaar?.....	5
	C. Hoe archief raadplegen?.....	5
	D. Contactgegevens.....	5
	E. Belangrijke bemerkingen.....	5
	F. Bibliografie.....	6
	G. Website.....	6
II.	WAT VIND IK IN HET ARCHIEF VAN HET KONINKLIJK PALEIS?	7
	A. Algemene informatie over de monarchie in België.....	7
	1. Bibliotheek.....	7
	2. Pers.....	7
	B. Informatie over de Koning en over de leden van de Koninklijke Familie.....	7
	1. De Koning.....	7
	a. Agenda van de Koning.....	7
	b. Aanwezigheid van de Koning (bezoeken, plechtigheden, ...).....	8
	c. Briefwisseling van de Koning.....	9
	d. Toespraken van de Koning.....	10
	e. Verlening van de titel «Koninklijk» aan verenigingen.....	10
	f. Verlening van de titel van “Hofleverancier”.....	10
	g. Peterschap van de Koning.....	11
	h. Eretekens verleend door de Koning.....	11
	i. Verlening van adeldom.....	11
	j. Wetten en Koninklijke Besluiten.....	11
	k. Personeel.....	11
	l. Kunstbezit, meubilair, zilverwerk.....	12
	m. Privéfortuin van de Koning.....	12
	2. De Koningin.....	13
	a. Koningin Louise (1812-1832-1850).....	13
	b. Koningin Marie-Henriette (1836-1853-1902).....	13
	c. Koningin Elisabeth (1876-1900-1965).....	14
	d. Koningin Astrid (1905-1926-1935).....	15
	3. Leden van de Koninklijke Familie.....	15
	a. Prinses Charlotte (1840-1927), keizerin van Mexico.....	15
	b. Prins Philippe, graaf van Vlaanderen (1837-1905), vader van koning Albert I.....	15
	c. De gravin van Vlaanderen, geboren prinses Marie van Hohenzollern-Sigmaringen (1845-1912), moeder van koning Albert I.....	16

d.	<i>Prins Albert (de latere koning Albert I)</i>	16
e.	<i>Prins Leopold (de latere koning Leopold III)</i>	16
f.	<i>Prins Karel (de latere Prins-Regent)</i>	16
C.	Informatie over specifieke onderwerpen en thema's	17
1.	Binnenlandse politiek	17
2.	Buitenlandse politiek.....	17
3.	Congo.....	17
4.	Wereldoorlogen.....	18
a.	<i>Eerste Wereldoorlog</i>	18
b.	<i>Tweede Wereldoorlog</i>	18
5.	Koningskwesie (1944-1950)	19
6.	Kunst en cultuur	19
a.	<i>Beeldende en plastische kunst</i>	19
b.	<i>Muziek</i>	20
7.	Urbanisme en architectuur	20
8.	Mentaliteitsgeschiedenis.....	20
D.	Foto's	21
III.	GEDRUKTE INVENTARISSEN	22
IV.	STEEDS EEN RIJKSARCHIEF IN DE BUURT	23

A. WAT WORDT ER BEWAARD?

Het Archief van het Koninklijk Paleis bewaart en ontsluit de archieven van de Departementen en Diensten van het Koninklijk Paleis en van de leden van Belgische Koninklijke Familie. Daarnaast is er een Fotoverzameling, een Verzameling Muziekpartituren en een gespecialiseerde bibliotheek betreffende de geschiedenis van België en de Belgische monarchie.

B. WAT IS RAADPLEEGBAAR?

Behoudens uitzonderingen die te maken hebben met de bescherming van de private levenssfeer en/of met de staat van ontsluiting (inventarisatie) van bepaalde archieven, zijn alle documenten van vóór 1951 raadpleegbaar. Stukken die van bij hun ontstaan raadpleegbaar waren (bv. de persknipsels) zijn uiteraard altijd raadpleegbaar.

Het archief van het secretariaat en van het privésecretariaat van koningin Elisabeth (1900-1965) is, op enkele stukken na, volledig raadpleegbaar.

In de leeszaal van het Archief is een onuitgegeven bestandenoverzicht aanwezig.

C. HOE ARCHIEF RAADPLEGEN?

Boeken en archiefstukken kunnen enkel in de leeszaal van het Archief worden geraadpleegd. Bruikleen is niet mogelijk.

D. CONTACTGEGEVENS

Adres: Hertogsstraat 2. 1000 Brussel

Tel.: +32 (0)2/551.20.20

E-mail: cap@kppr.be

Bezoek aan de leeszaal van het Archief van het Koninklijk Paleis is enkel mogelijk na een schriftelijke (brief of e-mail) of telefonische afspraak.

Meer info op onze website: www.arch.be/koninklijkpaleis

E. BELANGRIJKE BEMERKINGEN

Het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel is geen bibliotheek, maar stelt wel een bibliotheek ter beschikking van de onderzoekers.

Het Archief van het Koninklijk Paleis bevat geen archief uit de periode van het Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830).

Het Archief van het Koninklijk Paleis bevat enkel archief van na 21 juli 1831. Er zijn slechts een paar stukken

aanwezig uit “de Engelse periode” van koning Leopold I (1815-1831). Archief van de familie van Saksen-Coburg (tot 1918) wordt bewaard in het Staatsarchiv te Coburg (Beieren, Duitsland).

Voor alle in het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel aanwezige en raadpleegbare archiefbestanden zijn in de leeszaal raadpleegbare inventarissen beschikbaar. Enkele inventarissen zijn ook in gedrukte vorm voorhanden. Zij worden op het einde van deze zoekwijzer aangegeven.

Een zoekwijzer is geen archievenoverzicht. Het is een eerste oriëntering voor de onderzoeker en kan nooit het hele bezit van een archiefdienst weergeven. Een zoekwijzer kan ook onmogelijk alle onderzoeksvelden bestrijken. Raadpleeg daarom altijd de inventarissen. Een lijst met gedrukte inventarissen is opgenomen op het einde van deze zoekwijzer.

F. BIBLIOGRAFIE

JANSSENS, G. *Het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel*, in *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 62 (1991), p. 307-342.

JANSSENS, G. *Bewaring en toegankelijkheid in het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel*, in *Bibliotheek- & Archiefgids*, 71 (1995), p. 110-117.

JANSSENS, G., *La conservation et la consultabilité des documents aux Archives du Palais royal à Bruxelles*, in *Museum Dynasticum*, 8(1996), p.11-19.

JANSSENS, G., *Das Archiv des Königspalastes in Brüssel*, in *Der Archivar*, 50(1997), kol. 600-607.

G. WEBSITE

We nodigen u uit de pagina van het Archief van het Koninklijk Paleis te bezoeken op onze website: www.arch.be/koninklijkpaleis

Voor een goede kennis van de inhoud van de verschillende archieven bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis is een goede kennis van de bevoegdheden van de archiefvormers noodzakelijk. Raadpleeg daarom de inleiding van de inventarissen, alsook de klassieke studie van André MOLITOR, *La fonction royale en Belgique*, Brussel, 1994 (2de uitg.). Nuttig is het overzicht van G. JANSSENS, "Het Staatshoofd", in: *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België. 19e – 21e eeuw* (red. P. VAN DEN EECKHOUT & G. VANTHEMSCHE), Brussel, 2009, p. 265-287.

Specifiek voor Leopold II is er G. JANSSENS, "Het 'archief van Leopold II': een nog te weinig ontgonnen goudmijn", in: *Leopold II: ongegeneerd genie? Buitenlandse politiek en kolonisatie* (red. V. DUJARDIN e. a.), Tielt, 2009, p. 43-56 en 360-362 (noten).

A. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE MONARCHIE IN BELGIË

1. Bibliotheek

In het Archief van het Koninklijk Paleis is een gespecialiseerde bibliotheek met publicaties over de geschiedenis van de monarchie in België en over diverse leden van de Belgische Koninklijke Familie aanwezig. De boeken van de bibliotheek zijn opgenomen in de geautomatiseerde catalogus van de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, raadpleegbaar via www.arch.be (doorklikken naar 'zoeken in bibliotheken'). De boeken van het Archief van het Koninklijk Paleis zijn er herkenbaar aan het sigel KPR vóór het boeknummer. Zij kunnen enkel in de leeszaal van het Archief van het Koninklijk Paleis worden geraadpleegd.

2. Pers

- Voor *de periode van de Koningskwestie* bevat het archief van het Secretariaat van koning Leopold III (J. Pirenne) persknipsels uit de Belgische pers (periode 1945-1950).
- Voor *de periode vanaf januari 1953* bevat het archief van de Persdienst van het Paleis op datum geordende krantenknipsels.

B. INFORMATIE OVER DE KONING EN OVER DE LEDEN VAN DE KONINKLIJKE FAMILIE

1. De Koning

a. *Agenda van de Koning*

In de agenda's van de ordonnansofficieren van de Koning staan de activiteiten van de vorst opgetekend.

De agenda's zijn bewaard voor koning Leopold I (1831-1865), gedeeltelijk voor koning Leopold II (periode 1865-1868) en gedeeltelijk voor koning Albert I (enkel de periode 1914-1918).

Inhoud: Deze agenda's geven de verplaatsingen en de audiënties van de Koning aan.

Bemerking: Over de gevoerde gesprekken tijdens de audiënties is in de regel geen geschreven neerslag bewaard.

De agenda's van de ordonnansofficieren van de Koning Albert I zijn raadpleegbaar op de webpagina van het Archief van het Koninklijk Paleis.

b. Aanwezigheid van de Koning (bezoeken, plechtigheden, ...)

In het archief van het Departement van de Grootmaarschalk van het Hof vindt men dossiers over activiteiten waarop de Koning aanwezig was.

Over de reizen van koning Albert I naar de Verenigde Staten (1919) en naar Brazilië (1920) zijn omvangrijke dossiers bewaard in het archief van het Secretariaat van koning Albert I (Max-Léo Gérard). Fotoalbums over deze reizen worden bewaard in de verzameling «Fotoalbums van koning Albert en koningin Elisabeth».

Er zijn geen dossiers of foto's aanwezig over de reizen van koning Leopold III na 1950.

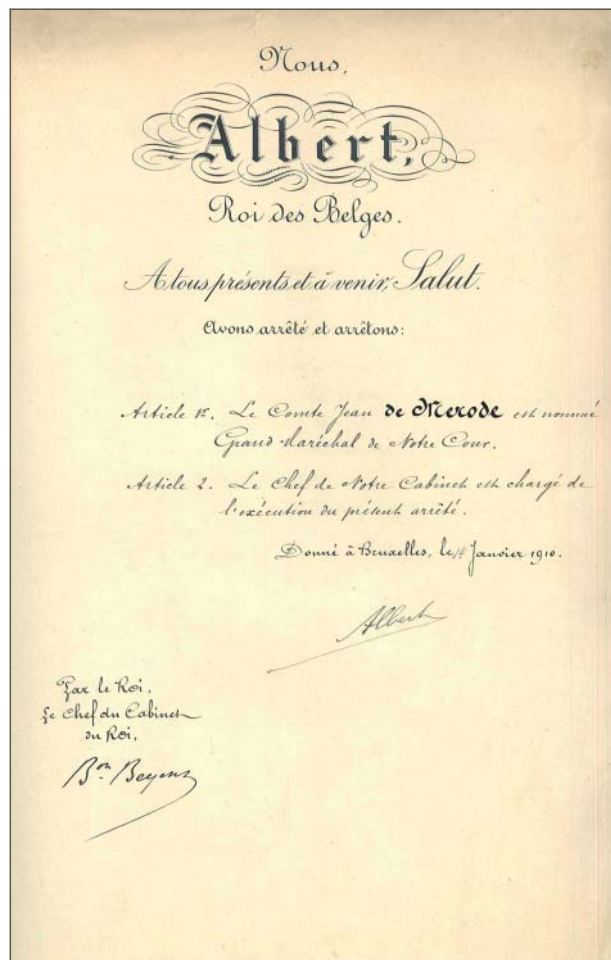
Over officiële bezoeken van koning Boudewijn en koningin Fabiola in binnen- en buitenland zijn fotoalbums aanwezig.

Koninklijke bezoeken gingen gepaard met het nodige decorum, zoals toen de Koninklijke Familie in 1913 de Wereldtentoonstelling van Gent bezocht.

Prins Karel, Prins-Regent, en Premier Paul-Henri Spaak worden op het Witte Huis ontvangen door president Harry Truman, 1948.

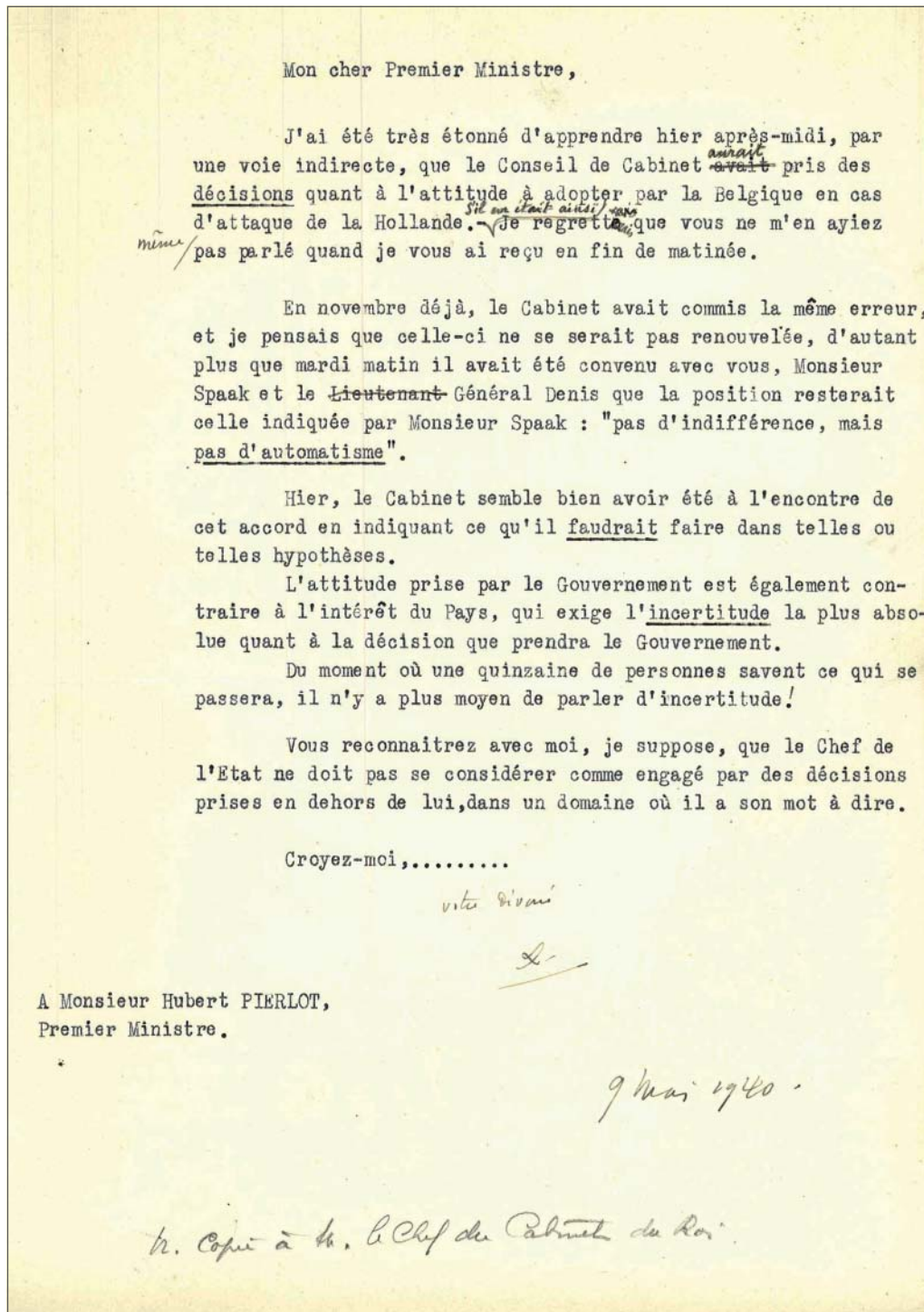

Graaf Jean de Merode wordt benoemd tot Grootmaarschalk van het Hof bij Koninklijk Huisbesluit van de nieuwe koning Albert I, 1910.

c. Briefwisseling van de Koning

Brieven gericht aan de Koning, met soms ook een kopie van het antwoord, vindt men in het archief van het Kabinet van de betrokken vorst.

Voor de periodes 1919-1924 en 1934-1940 bevat het archief van het Secretariaat van de Koning de briefwisseling met de Ministers. Voor de andere periodes zal men de briefwisseling met de ministers in de regel aantreffen in het archief van het Kabinet van de Koning.

Minuut van de brief van koning Leopold III aan Eerste Minster Pierlot (9 mei 1940)

d. Toespraken van de Koning

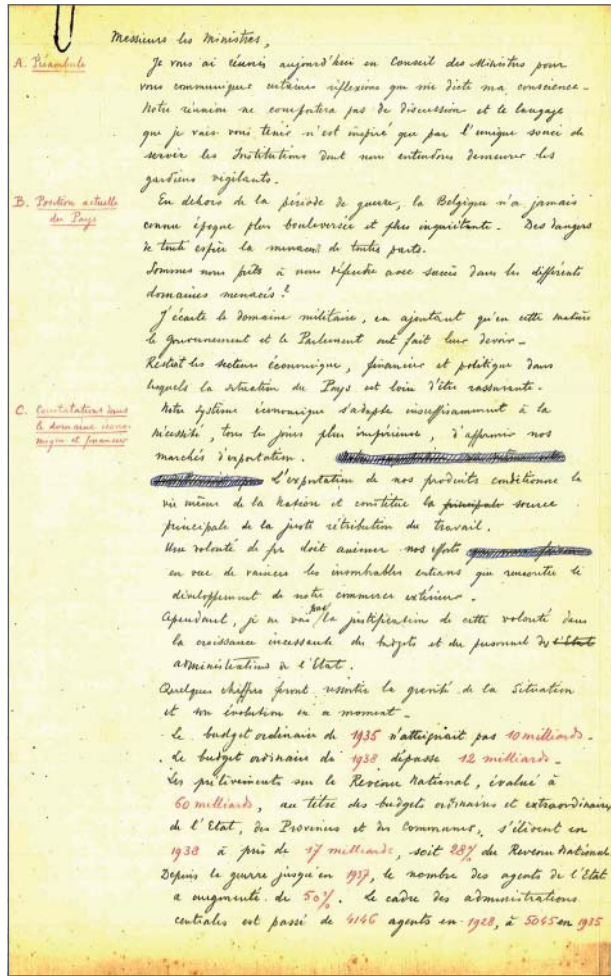
De teksten, uitgesproken bij bezoeken van de Koning worden doorgaans bewaard in het desbetreffende dossier van het Departement van de Grootmaarschalk van het Hof.

Voor de regeringsperiode van koning Leopold II is er een reeks dossiers betreffende toespraken van de Koning in het archief van het Kabinet van de Koning.

De toespraken van koning Albert I (1898-1909; 1909-1934) werden overgetypt en zijn in vier volumes raadpleegbaar in de leeszaal.

In het archief van het Secretariaat van koning Leopold III (R. Capelle) zijn dossiers aanwezig betreffende alle toespraken van koning Leopold III (1934-1940).

De toespraken van koning Boudewijn zijn uitgegeven door kolonel Vic Neels (*Wij, Boudewijn, Koning der Belgen: Het politiek, sociaal en moreel testament van een nobel vorst*, Balen, 1996 (2 vol.)).

Autografe tekst van de toespraak van koning Leopold III op de Ministerraad van 2 februari 1939.

e. Verlening van de titel «Koninklijk» aan verenigingen

In het archief van het Kabinet van de Koning vindt men dossiers van verenigingen die de titel «Koninklijk» hebben ontvangen. Onderzoek is enkel mogelijk indien men de naam van de vereniging en vooral de gemeente waarin de vereniging gevestigd is (was) kan opgeven.

f. Verlening van de titel van «Hofleverancier»

Stukken/dossiers m.b.t. het verlenen van de titel van «Hofleverancier» bevinden zich in het deelar- chief 'archief van de Bevelen van de Koning' (1866-1924) en in het dynamisch archief van de Civiele Lijst van de Koning.

In het register van de Hofleveranciers staan de handelaars per categorie gegroepeerd. Hier de chocolatiers.

g. Peterschap van de Koning

Vanaf 1865 (regering van koning Leopold II) bestaat in België de gewoonte dat de Koning peter kan zijn van de zevende zoon op rij en in leven, geboren uit één huwelijk. Dossiers zijn raadpleegbaar voor de petekinderen van koning Leopold II, van koning Albert I en van koning Leopold III. Opzoeking is enkel mogelijk wanneer men de naam van het kind, de geboortedatum en de geboorteplaats kan opgeven.

Bemerking: Voor de periode van het Regentschap van prins Karel is er een lijst met Peterschappen van de Prins.

h. Eretkens verleend door de Koning

Het Archief van het Koninklijk Paleis bezit *geen dossiers of lijsten betreffende personen die bij Koninklijk Besluit een Belgisch ereteken hebben gekregen*. Deze gegevens worden bewaard bij de Dienst Eretkens en Ridderorden van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

In het archief van het Kabinet van koning Albert I (periode 1914-1918) zijn lijsten van Belgische militairen die tijdens de Eerste Wereldoorlog een ereteken hebben gekregen.

Sommige dossiers betreffende buitenlandse bezoeken (archief van het Departement Grootmaarschalk van het Hof) bevatten lijsten van personen die voor een Belgisch ereteken werden voorgesteld en/of een ereteken hebben ontvangen.

In het Archief van het Kabinet van de Koning (regering koning Albert I) en in het Archief van de Grootmaarschalk van het Hof (periode koning Leopold III) zijn dossiers bewaard betreffende personen die een "Koninklijke Huismedaille" hebben ontvangen.

i. Verlening van adeldom

Het archief van het Kabinet van de Koning (regering Leopold II tot en met Leopold III) bewaart enkele dossiers betreffende het verlenen van adeldom door de Koning. De eigenlijke dossiers betreffende door de Koning verleende adellijke gunsten worden bewaard door de kanselarij van de Raad van Adel (FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking). Zij zijn niet raadpleegbaar.

j. Wetten en Koninklijke Besluiten

Het Archief van het Koninklijk Paleis bezit *geen serie met originelen of afschriften van Koninklijke Besluiten of van Wetten die door het Staatshoofd zijn ondertekend*. Die worden in het Archief van het betrokken Ministerie bewaard en zijn in de regel ook in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd.

k. Personeel

Voor de periode van de regeringen van koning Leopold I, Leopold II, Albert I en Leopold III zijn er dossiers betreffende en registers met namenlijsten van diverse categorieën personeel (1831-1940). Deze stukken bevinden zich in het archief van de Grootmaarschalk van het Hof van de betrokken

regeringsperiode, in het archief van het Kabinet van de Koning en in het archief van de Civiele Lijst van de Koning.

Enkel de personeelsleden die op de loonlijst van de Civiele Lijst van de Koning stonden zijn opgenomen.

Zijn in het archief niet terug te vinden: Personen die in onderaanneming (bv. in dienst van een aannemer bij bouwwerken of tuinaanleg) of in dienst van de Staat (bv. personeel van Openbare Werken of van de Koninklijke Schenking) in dienst van het Paleis hebben gewerkt. Ook personen die door de leden van de Koninklijke Familie uit eigen vermogen (privéfortuin) werden betaald zijn niet in de personeelsregisters / personeelsdossiers terug te vinden.

I. Kunstbezit, meubilair, zilverwerk

Gegevens over *kunstbezit, meubilair en zilverwerk dat eigendom is van de Belgische Staat* en gebruikt wordt in de residenties en paleizen zijn terug te vinden in diverse lijsten (inventarissen). Deze inventarissen bevinden zich in het archief van de Civiele Lijst van koning Leopold II en in het archief van het privésecretariaat van koningin Elisabeth.

Aankopen en uitgaven voor rekening van de Civiele Lijst van de Koning kunnen getraceerd worden door het systematisch doornemen van de chronologisch geordende "maandstaten van de Civiele Lijst van de Koning". Deze serie is pas vanaf 1894 bewaard en is voor de periode 1894-1934 raadpleegbaar. Er is een aparte serie dossiers voor de jaren 1914-1918 (verblijf van de Koning in De Panne).

De maandstaten van de Civiele Lijst, hier van mei 1895, bieden informatie over de meest uiteenlopende uitgaven: tuinaanleg, verwarming, voeding, kleding, meubilair, enz.

Kunstwerken die privaat bezit waren van leden van de Koninklijke Familie zijn dikwijls na het overlijden van de bezitter via vererving verspreid geraakt. *Hun huidige bewaarplaats is meestal niet te traceren.*

m. Privéfortuin van de Koning

Informatie over het *privébezit van koning Leopold I* is bewaard in de dossiers betreffende de successie van koning Leopold I (in het archief van de Civiele Lijst van koning Leopold II).

Informatie over het *privébezit van koning Leopold II* is aanwezig in het 'Fonds Goffinet' (o.a. briefwisseling met bankiers; journalen, staten van rekening) en in het archief van de Beheerder van het privébezit van koning Leopold II (serie eigendoms-titels - notarisakten - van onroerende goederen:

De tweelingbroers Constant en Auguste Goffinet, vertrouwensmannen en beheerders van het privébezit van koning Leopold II.

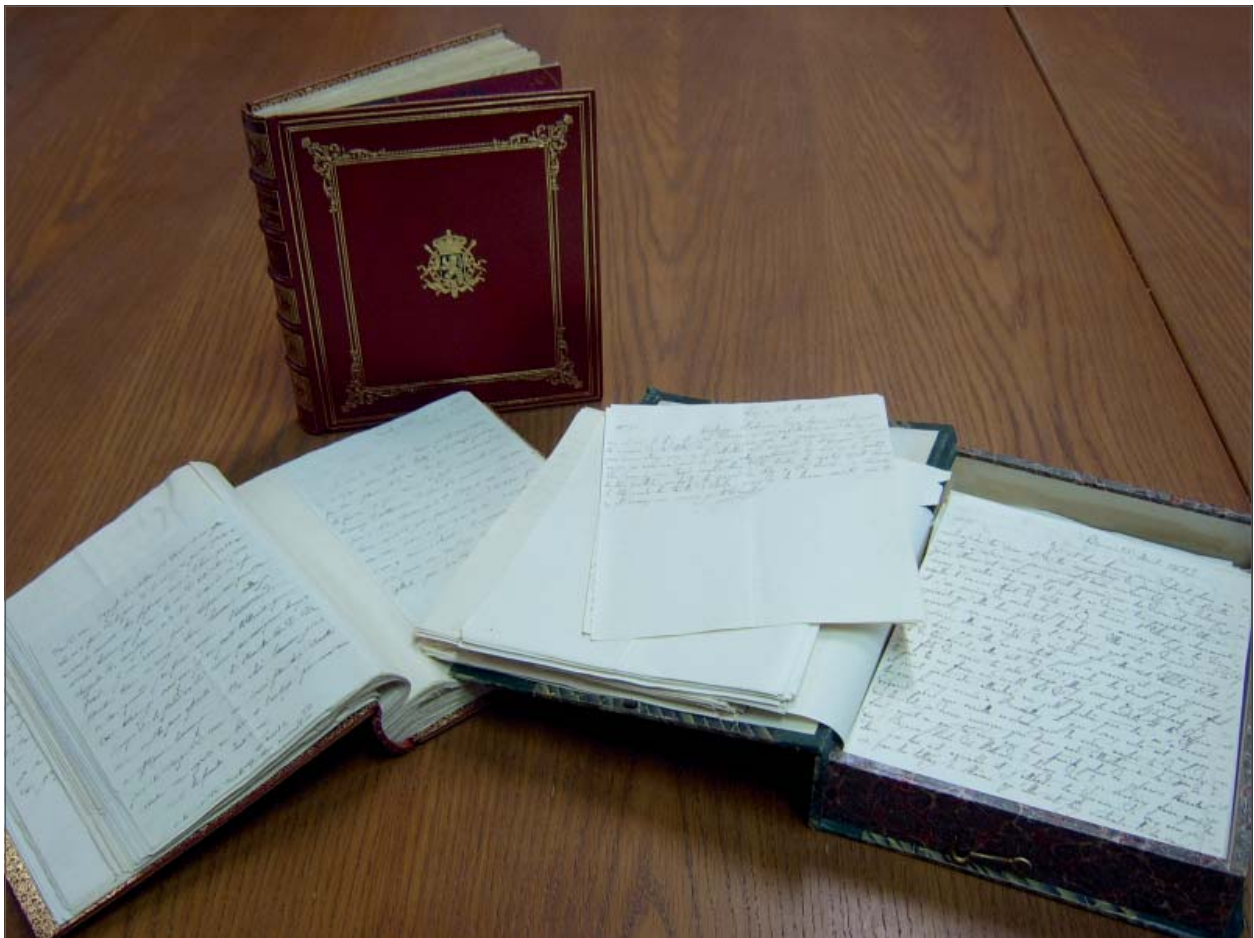
Brussel, Laken, Tervuren, Ardennen, Oostende).

Het archief van de Civiele Lijst van koning Leopold II bevat dossiers over het Domein van Niederfullbach (Coburg).

2. De Koningin

a. *Koningin Louise (1812-1832-1850)*

Het archief van koningin Louise is tamelijk rijk. Er is nogal wat aan haar gerichte briefwisseling (o.a. van koning Leopold I). Het testament van de Koningin is bewaard. Er is ook gedeponereerd archief van koningin Marie-Amélie (moeder van koningin Louise).

De duizenden brieven die koningin Louise en haar moeder, de Franse koningin Marie-Amélie, aan elkaar schreven tussen 1832 en 1850 worden bewaard in fraaie boekbanden en in opbergdozen.

b. *Koningin Marie-Henriette (1836-1853-1902)*

Het archief van koningin Marie-Henriette is erg beperkt. In het 'Fonds Goffinet' is er briefwisseling gericht aan Auguste Goffinet en zijn er gegevens over inkomsten en uitgaven van de Koningin. In het archief van prinses Stéphanie te Panonhalma (Hongarije), zijn brieven van haar moeder koningin Marie-Henriette bewaard (kopieën in het Archief van het Koninklijk Paleis). Het testament van de Koningin is bewaard.

Er zijn geen dossiers m.b.t. meterschap van koningin Marie-Henriette.

c. Koningin Elisabeth (1876-1900-1965)

Het archief van koningin Elisabeth is zeer rijk. Er is privéarchief in het archief van het privésecretariaat (vooral briefwisseling). Ook het zeer omvangrijke archief van het Secretariaat van koningin Elisabeth heeft heel wat te bieden. Het bevat dossiers i.v.m. contacten met beeldende kunstenaars en met personen en instellingen uit de muziekwereld (o.a. dossiers m.b.t. de Eugène Ysaÿe-wedstrijd, m.b.t. de Internationale Muziekwedstrijd Koningin Elisabeth en m.b.t. de Muziekkapel Koningin Elisabeth). Er zijn dossiers m.b.t. meterschap van koningin Elisabeth.

Koningin Elisabeth onderhield nauwe contacten met alle grote kunstenaars van haar tijd, zoals de Armeense componist Aram Khachaturian die ze in 1960 ontving.

12

20. II. 34

Vaerste Koningin!

Es ist, als ob in diesen unheilbeladenen Jahren das Schicksal alles zermalmen wollte, was noch an hohen menschlichen Werten und an selbstlosen Diensten um Wohle der Menschheit vorhanden war. Nicht oft im Leben war ich so erschüttert wie bei dieser Nachricht von dem schweren Schicksal, der jäh Ihr harmonisches Dasein zerstörte und eine nicht ausfüllbare Lücke riss in das Leben der ergebenen Kämpfer, die den dumpfen Fall Europas aufzuhalten bemüht sind.

Für ihn persönlich gesehen bedeutet es eine wunderbare Art, das Leben in der vollen ungebrochenen Kraft zu verlassen und in der von ihm so leidenschaftlich geliebten unbewussten Natur unterzutauhen. Für das belgische Volk aber und darüber hinaus für Europa ist seine mild ausgleichende Hand und sein klares, von keiner vorgefassten Meinung getriebenes Tugewort unersetzlich.

Ich weiss, wie es denen zu Mutte ist, dem Gegenstände der Liebe unwiederbringlich der Vergangenheit angehören. Ich weiss aber auch, dass starken Naturen wie Ihnen der Dienst an objektiven Dingen und besonders die Beschäftigung mit der Kunst einen milden Lebensinhalt bieten, der den rohen Eingriffen des blinden Schicksals einigermassen entzogen ist.

In herzlichster Sympathie drückt Ihnen die Hand

Ihr A. Einstein.

Albert Einstein was goed bevriend met koningin Elisabeth, zoals blijkt uit de brief die hij haar schreef na het plotse overlijden van koning Albert I in februari 1934.

d. Koningin Astrid (1905-1926-1935)

Er is relatief weinig archief van koningin Astrid. Er is archief van de Dienst van de Hertogen van Brabant (1926-1934) en van het archief van het Secretariaat van koningin Astrid. In het archief van de Grootmaarschalk van het Hof (regering van koning Leopold III) is er archief van het Huis van de Koningin (o.a. betreffende de 'Oproep van de Koningin' in 1935).

Er zijn dossiers m.b.t. meterschap van koningin Astrid.

De herinnering aan de tragisch overleden koningin Astrid groeide uit tot een ware cultus, zoals in deze school in Herve, 1936.

3. Leden van de Koninklijke Familie

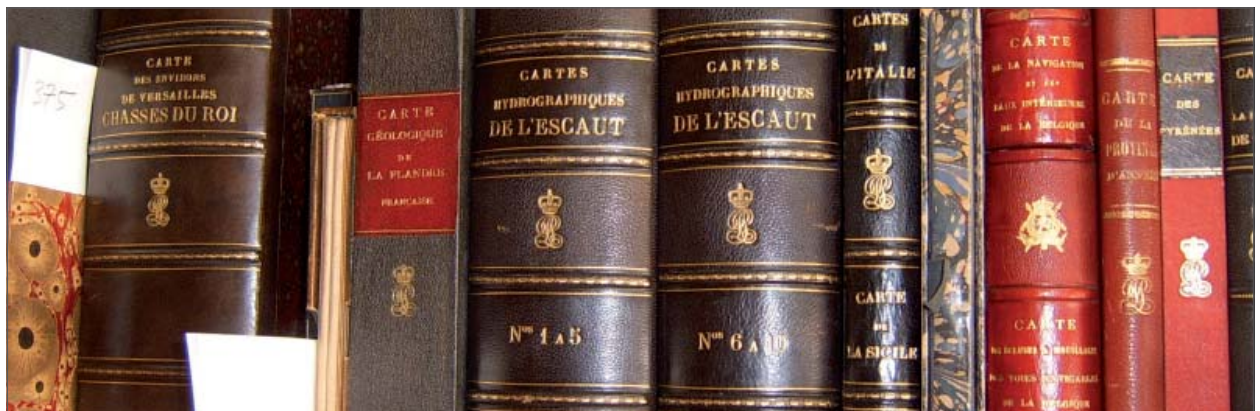
a. Prinses Charlotte (1840-1927), keizerin van Mexico

Zowel voor de periode in Mexico (1864-1866), als voor de periode van haar verblijf in België (1867-1927) is archief aanwezig. Voor de periode in Mexico gaat het hoofdzakelijk om briefwisseling (o.a. brieven van koning Leopold I). Voor de periode na de terugkeer in België is het archief van de Hofhouding (Huis van keizerin Charlotte) te Boechout bewaard.

b. Prins Philippe, graaf van Vlaanderen (1837-1905), vader van koning Albert I

Er is zeer weinig archief van de Graaf van Vlaanderen bewaard. Er is briefwisseling (brieven van Leopold I, van Leopold II, van prinses Charlotte, van prins Albert van België en van koningin Victoria van Groot-Brittannië), er is een dossier over de privébibliotheek van de graaf en er is een brievenboek betreffende het beheer van het Domein van de Kempen. Een verzameling Kaarten en Plattegronden, alsook albums met litho's en gravures uit zijn bezit zijn eveneens bewaard.

Bemerking: Er zijn geen boekhoudkundige stukken en evenmin dossiers of stukken over het privébezit van de Graaf van Vlaanderen bewaard.

Prins Philippe, Graaf van Vlaanderen, bewaarde zijn collectie opvouwbare kaarten in opbergdozen met zijn monogram.

c. De gravin van Vlaanderen, geboren prinses Marie van Hohenzollern-Sigmaringen (1845-1912), moeder van koning Albert I

Er is relatief weinig briefwisseling van de gravin van Vlaanderen bewaard. Er zijn ego-documenten (dagboeken, agenda's) en er is gedeponereerd archief (brieven van de gravin van Vlaanderen aan haar vader, prins Carl Anton van Hohenzollern-Sigmaringen en documenten geërfd van haar nicht, koningin Carola van Saksen). Het archief bewaart eveneens een volledige verzameling etsen van de hand van de gravin, een grote verzameling aquarellen en een aantal schetsboekjes.

d. Prins Albert (de latere koning Albert I)

Het archief van het Secretariaat van prins Albert en het archief van het privésecretariaat van koning Albert I bevatten briefwisseling, archief betreffende de organisatie van de dienst van de prins, betreffende zijn voorbereiding op het koningschap en betreffende zijn reizen.

e. Prins Leopold (de latere koning Leopold III)

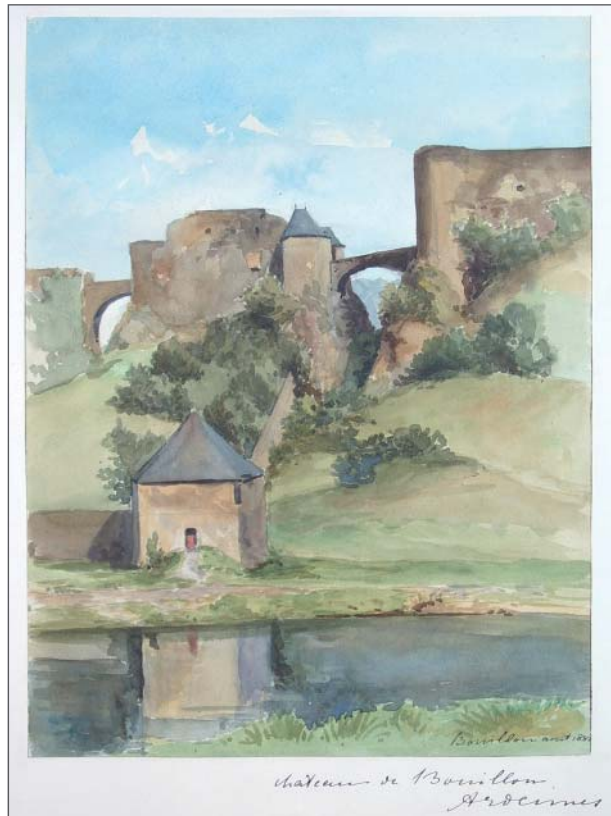
Het archief van het privésecretariaat van prins Leopold bevat familiale briefwisseling. Het archief van het Secretariaat van de hertog en de hertogin van Brabant bevat dossiers betreffende de activiteiten van de prinsen (1926-1934).

f. Prins Karel (de latere Prins-Regent)

Het archief van het privésecretariaat van prins Karel is niet erg groot en bevat hoofdzakelijk stukken betreffende zijn jeugd en zijn opleiding bij de Britse Marine. Daarnaast is er familiale briefwisseling (o.a. met koningin Elisabeth en met zijn broer Leopold).

Het archief van het Kabinet van de Prins-Regent bevat hoofdzakelijk politiek-administratieve stukken.

Bemerking: Het archief van André de Staercke, Secretaris van de Prins-Regent, bevindt zich deels in het Archief van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, deels in het Archief van de Université Libre de Bruxelles (ULB).

Tijdens haar excursies had de Gravin van Vlaanderen altijd haar schetsboek en penselen bij. In 1880 maakte ze deze aquarel van het kasteel van Bouillon.

Als *midshipman* aan boord van de HMS Renown hield prins Karel in 1923 een dagboek bij dat hij voorzag van talrijke illustraties.

C. INFORMATIE OVER SPECIFIEKE ONDERWERPEN EN THEMA'S

1. Binnenlandse politiek

Het opvolgen van de binnenlandse politiek valt onder de bevoegdheid van het Kabinet van de Koning.

In de jaren 1919-1924 was het Secretariaat van de Koning (o.l.v. Max-Léo Gérard) bevoegd voor belangrijke binnenlandse politieke en economische aangelegenheden. Voor de periode 1934-1944 was het Secretariaat van de Koning (o.l.v. Robert Capelle) bevoegd voor het contact met de regering (briefwisseling met de ministers) en voor het opvolgen van de dossiers rond regeringsvorming.

2. Buitenlandse politiek

Het opvolgen van de buitenlandse politiek valt onder de bevoegdheid van het Kabinet van de Koning. Het archief van de Grootmaarschalk bevat occasioneel (bv. naar aanleiding van bezoeken) rapporten en nota's afkomstig van diplomaten in het buitenland.

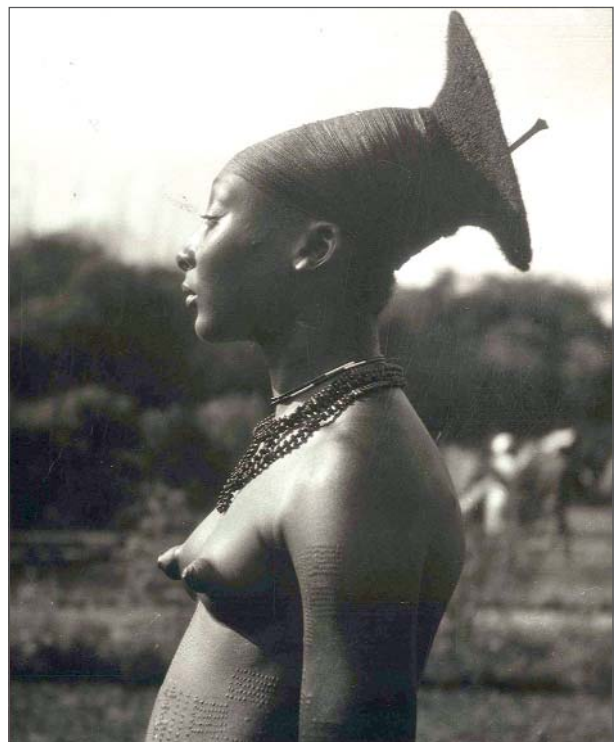
In de jaren 1919-1924 was het Secretariaat van de Koning (o.l.v. Max-Léo Gérard) bevoegd voor internationale en internationaal-economische aangelegenheden.

In de jaren 1934-1944 was het Secretariaat van de Koning (o.l.v. Robert Capelle) bevoegd voor buitenlandse politiek. Voor de periode 1936-1940 is er een reeks dossiers m.b.t. door België gevoerde onafhankelijkheids- en (vanaf september 1939) neutraliteitspolitiek.

3. Congo

Het spreekt vanzelf dat dossiers betreffende Congo en de Belgische koloniale politiek in het archief van het Kabinet van de Koning aanwezig zijn. Voor de periode 1919-1924 zijn er ook dossiers betreffende Congo in het archief van het Secretariaat van de Koning (Max-Léo Gérard). Dossiers betreffende de reis van koning Albert I naar Congo (1928) zijn aanwezig in het archief van het Privésecretariaat van koning Albert I en in dat van koningin Elisabeth. Dossiers betreffende de reis van de Prins-Regent naar Congo (1947) zijn aanwezig in het archief van het Kabinet van de Prins-Regent en in het archief van de Grootmaarschalk van het Hof (periode van het Regentschap).

Het Archief van het Koninklijk Paleis bezit heel wat foto's over Congo (19de eeuwse foto's en foto's over de reizen van prins/koning Albert (1909; 1928), van de Prins-Regent (1947) en van koning Boudewijn (1955; 1960).

Deze foto, genomen door koningin Elisabeth tijdens haar reis naar Congo in 1928, werd later gebruikt voor een postzegel.

Bemerking: Het deelarchief "Archief van het Kabinet van koning Leopold II. Documenten betreffende de Belgische overzeese expansie" is een onderdeel van het archief van het Kabinet van koning Leopold II. Het werd in het verleden dikwijls verkeerdelijk aangeduid met de benaming "Fonds Congo". Dit deelarchief bevat belangrijke dossiers betreffende de Onafhankelijke Congostaat, maar is niet het archief van de Onafhankelijke Congostaat. Dat bevindt zich in het 'Afrikaans Archief' van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

4. Wereldoorlogen

a. Eerste Wereldoorlog

Het Archief van het Koninklijk Paleis bewaart het archief van het Kabinet van koning Albert I (periode 1914-1918). Daarnaast is er archief van het Militair Huis van de Koning (generaal Galet).

In het archief van het Secretariaat van koningin Elisabeth bevinden zich dossiers betreffende het Rode Kruis en betreffende humanitaire hulp gedurende de Eerste Wereldoorlog.

Er is een grote verzameling foto's over de Eerste Wereldoorlog (o.a. albums aangelegd door koningin Elisabeth).

Verdere informatie: G. JANSSENS, Bronnen betreffende de Eerste Wereldoorlog bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis te Brussel", in: *La Belgique et la Première Guerre mondiale. État des sources - État de la recherche - België en de Eerste Wereldoorlog. Bronnen - Stand van het Onderzoek* (red. P.-A. TALLIER & R. BOIJEN) (Algemeen Rijksarchief. Studies over de Eerste Wereldoorlog, 9), Brussel, 2002, p. 115-124.

b. Tweede Wereldoorlog

Zowel het archief van het Kabinet van koning Leopold III (briefwisseling, humanitaire tussenkomsten bij de bezetter) als het archief van het Secretariaat van de Koning (R. Capelle) (studiedossiers over diverse onderwerpen; briefwisseling) bevatten dossiers betreffende de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast zijn er diverse dossiers in het archief van de Grootmaarschalk van het Hof (regeringsperiode koning Leopold III).

In het archief van het Secretariaat van koningin Elisabeth bevinden zich dossiers betreffende personen waarvoor de Koningin bij de bezetter is tussenbeide gekomen.

In het archief van het Militair Huis van de Koning bevindt zich een gedeelte van het archief van generaal Raoul Van Overstraeten.

Bemerking: Een ander gedeelte van het archief van generaal Van Overstraeten bevindt zich in de Historische Dienst van het Leger (Kwartier Koningin Elisabeth te Evere).

Er is archief van het *Office de Renseignements et d'Aide aux Familles de Militaires* (O.R.A.F.) en van het werk "Garve des Konings" (beide actief gedurende de Tweede Wereldoorlog).

9 Septembre 1943

DR. L. MAYER
72, RUE DE LA LOI
BRUXELLES

Au cours de la visite que Sa Majesté, la Reine, a daigné
faire cet après midi à l'hôpital d'Etterbeek, le docteur Mayer
 a été particulièrement heureux de l'occasion qui lui a été
 donnée de se remercier de remercier Sa Majesté de l'utile
 intervention qu'il lui a plu de faire l'an dernier pour faire
 libérer à la demande de Mlle Lafontaine et du docteur Léon
 Spionon – son fils, le docteur Charles Mayer.
 Il a aussi été très honoré que Sa Majesté ait accepté de
 s'intéresser à la nouvelle salle d'opération de l'hôpital d'Etterbeek.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam koningin Elisabeth persoonlijk tussen om door de Duitse bezetter gevangengenomen personen te laten bevrijden, zoals blijkt uit deze brief van de Brusselse dokter Mayer, 1943.

5. Koningskwestie (1944-1950)

Belangrijk m.b.t. de geschiedenis van de Koningskwestie is het archief van het Secretariaat van koning Leopold III (J. Pirenne).

Uiteraard bevatten ook de archieven van het Secretariaat van koning Leopold III (R. Capelle) en van het Militair Huis van de Koning (generaal R. Van Overstraeten) uiterst belangrijke dossiers m.b.t. de relatie van de Koning met de regering vanaf 1934.

6. Kunst en cultuur

a. Beeldende en plastische kunst

Belangrijke dossiers betreffende kunst en cultuur in België in de 20ste eeuw bevinden zich in het archief van het Secretariaat van koningin Elisabeth, vooral in de reeks "Peintres – Schilders" (dossier m.b.t. kunstenaars – ook beeldhouwers – , artistieke verenigingen, tentoonstellingen, ...). Het archief van het privésecretariaat van koningin Elisabeth bevat eveneens briefwisseling met kunstenaars .

Ook de Gravin van Vlaanderen (zie hoger) had contact met Belgische artistieke milieus (tweede helft van de 19de eeuw). In haar archief is briefwisseling aanwezig.

b. Muziek

De interesse van koningin Elisabeth voor de muziek vindt haar neerslag in vele dossiers van zowel het archief van het privésecretariaat van koningin Elisabeth (briefwisseling met musici) als van het archief van het Secretariaat van koningin Elisabeth (dossiers m.b.t. musici, muzikale verenigingen, concerten in de reeks "Concerts – Concerten").

Zowel koningin Elisabeth als haar schoonmoeder, de Gravin van Vlaanderen, hebben een aanzienlijke collectie muziekpartituren (met een aantal originele handschriftelijke exemplaren) nagelaten.

7. Urbanisme en architectuur

In het archief van de Civiele Lijst van koning Leopold II is een grote hoeveelheid dossiers en plannen m.b.t. bouwwerken en tuinarchitectuur aanwezig. Het betreft hoofdzakelijk de Koninklijke Paleizen van Brussel en Antwerpen, het Kasteel van Laken, de residenties Stuivenberg en Belvédère, de Koninklijke Domeinen van Laken, Tervuren, de Ardennen (Ciergnon) en Oostende (Koninklijke Villa te Oostende en Domein van Raversijde).

Daarnaast bevat de Verzameling Kaarten, Plattegronden en Tekeningen plannen en tekeningen die aan de Koning werden aangeboden. Ook de dossiers van de 'Serie T - Openbare Werken' in het deelbestand Archief van het Kabinet van koning Leopold II. Archief van het Secretariaat van de 'Bevelen van de Koning' (1866-1906) bevat dossiers betreffende (ontwerpen voor) stedenbouw te Brussel en elders.

8. Mentaliteitsgeschiedenis

Het is onbegonnen werk om alle thema's op te geven waarover men voor mentaliteitsgeschiedenis interessant bronnenmateriaal in de diverse archiefbestanden van het Archief van het Koninklijk Paleis kan vinden.

Voor voedingsgeschiedenis, alsook voor geschiedenis van "feestcultuur" aan het Hof is er informatie in het archief van de Grootmaarschalk van het Hof, het archief van de Civiele Lijst van koning Leopold II en in het archief van het Huis van keizerin Charlotte in België. Voor "gender"-gelieerd onderzoek biedt de private briefwisseling van koningin Louise en van de gravin van Vlaanderen interessant materiaal. Talrijke huldeblijken, bewaard in het archief van de Grootmaarschalk van het Hof of in het privésecretariaat van leden van de Koninklijke Familie (bv. van koningin Elisabeth), getuigen van de perceptie van de Koninklijke Familie bij de bevolking.

Speciaal gecomponeerde muziekpartituren, zoals deze mars voor piano van G. Frémolle, werden vaak als huldeblijk aangeboden.

D. FOTO'S

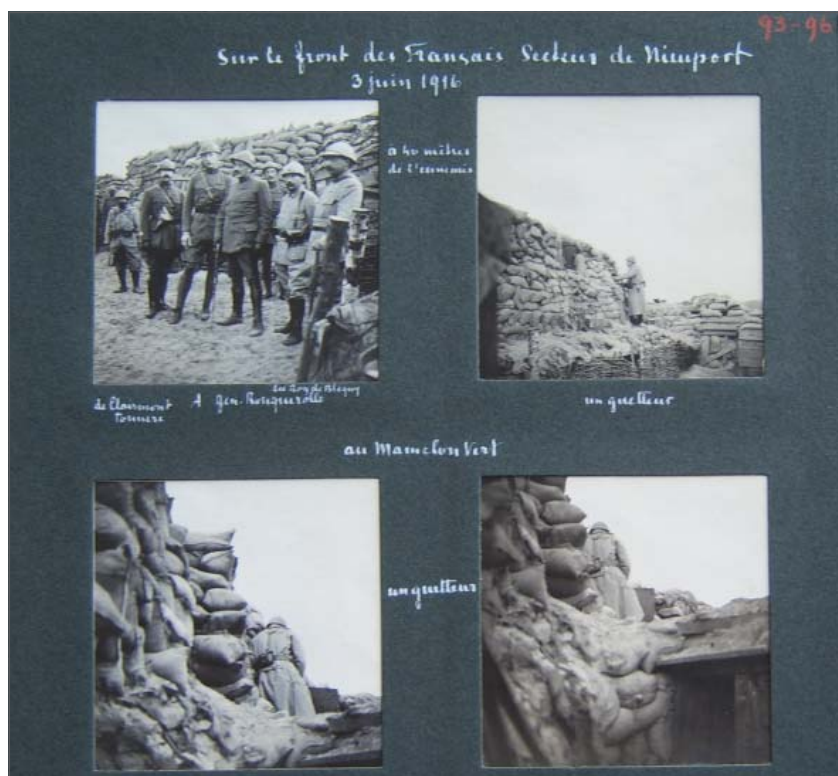
De fotoverzameling van het Archief van het Koninklijk Paleis is zeer omvangrijk.

De Algemene Fotoverzameling gaat terug tot de jaren 1850 en bevat hoofdzakelijk foto's uit de verzamelingen van koning Leopold II, van de Graaf en de Gravin van Vlaanderen, van koning Albert en koningin Elisabeth (als prinsen en als vorstenpaar) en van prins Karel (als prins en als Regent van het Koninkrijk).

In de reeksen Fotoalbums zijn er albums afkomstig uit de verzameling van de hertog van Brabant (de toekomstige koning Leopold II), van de Graaf en de Gravin van Vlaanderen, van koning Albert en koningin Elisabeth (als prinsen en als vorstenpaar), van prins Karel en van koning Boudewijn en koningin Fabiola. Het gaat om albums met portretten, familiefoto's, reisfoto's, om foto's aangeboden door verenigingen of organisaties en om albums aangeboden na een prinselijk of vorstelijk bezoek.

De toekomstige koning Leopold II verzamelde rond 1860 een groot aantal portretfoto's van personaliteiten uit heel Europa die per categorie in twee grote albums werden gekleefd. Hier zien we de Belgische ministers, zoals Charles Rogier en Jean-Baptiste Nothomb.

De foto's die koningin Elisabeth tijdens de Eerste Wereldoorlog nam, zijn een unieke getuigenis over het leven aan het front en in de loopgraven.

Er zijn slechts enkele fotoalbums aanwezig uit de verzameling van prins Leopold en prinses Astrid.

Bemerking:

Er zijn in het Archief van het Koninklijk Paleis geen foto's aanwezig over de reizen van koning Leopold III.

Volgende gedrukte inventarissen zijn voorhanden. Zij zijn aanwezig in de bibliotheken van de Rijksarchieven en in de meeste universiteitsbibliotheken. Zij zijn uiteraard ook raadpleegbaar in de leeszaal van het Archief van het Koninklijk Paleis.

- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van het Departement van de Grootmaarschalk van het Hof. Regering van koning Albert I (1909-1914, 1918-1934)*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2007. (Publicatienummer 4591)
- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van het Departement van de Grootmaarschalk van het Hof. Regering van koning Leopold III (1934-1944, 1950)*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2007. (Publicatienummer 4592)
- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van het Departement van de Grootmaarschalk van het Hof. Periode van het Regentschap (1944-1950)*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2007. (Publicatienummer 4593)
- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van het Secretariaat van prins Albert (1851-1893) 1894-1909 (1910)*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2007. (Publicatienummer 4594)
- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van prins Philippe van België, Graaf van Vlaanderen (1608-1839) 1840-1905*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2009. (Publicatienummer 4763)
- B. D'HOORE, *Inventaris van het archief van prinses Marie van Hohenzollern-Sigmaringen, Gravin van Vlaanderen (1794-1850) 1852-1912*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2009. (Publicatienummer 4764)
- E. VANDEWOUDE, *Inventaris van het archief van Mexico*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1978 [= Archief van keizerin Charlotte en Archief van Félix Eloi]. (Publicatienummer 491)
- E. VANDEWOUDE, *Inventaire des archives relatives au développement extérieur de la Belgique sous le règne de Léopold II*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1965. (Publicatienummer 271 / Uitverkocht)
- E. VANDEWOUDE, *Inventaris van het archief van de Grootmaarschalk van het Hof. Regering van Leopold II, 1856-1909*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1977. (Publicatienummer 478)

Deze publicaties zijn te bestellen bij de Dienst Publicaties van het Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2 te 1000 Brussel
Tel. : +32 (0)2/513.76.80
e-mail : publicat@arch.be

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

Ruisbroekstraat 2-6, 1000 BRUSSEL

Tel: +32 (0)2/513.76.80 / Fax: +32 (0)2/513.76.81

algemeen.rijksarchief@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-18u00 (in juli en augustus: tot 16u30).

Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00. Maandag gesloten.

Bibliotheek: open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-12u00 / 13u00-16u30. Gesloten op maandag en zaterdag.

ARCHIEF VAN HET KONINKLIJK PALEIS

Hertogstraat 2, 1000 BRUSSEL

Tel: +32 (0)2/551.20.20 / Fax: +32 (0)2/512.56.85

cap@kppr.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 9u00-12u15 / 13u30-16u30.

Op afspraak!

RIJKSARCHIEF TE BRUSSEL (ANDERLECHT)

Demetskaai 7, 1070 ANDERLECHT

Tel: +32 (0)2/524.61.15 / Fax : +32 (0)2/520.93.21

rijksarchief.anderlecht@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.

Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE ANTWERPEN

Sanderusstraat 81-85, 2018 ANTWERPEN

(enkel genealogische opzoekingen)

Tel: +32 (0)3/677.34.99 / Fax: +32 (0)3/677.39.23

rijksarchief.antwerpen@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.

Elke 1ste en 3de zaterdag van de maand: 9u-12u30 / 13u-16u.

RIJKSARCHIEF TE ANTWERPEN

Kruibekesteenweg 39/1, 9120 BEVEREN

(in verbouwing – tijdelijk adres)

Tel: +32 (0)3/236.73.00 / Fax: +32 (0)3/775.26.46

rijksarchief.antwerpen@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.

Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE BEVEREN

Kruibekesteenweg 39/1, 9120 BEVEREN

Tel: +32 (0)3/750.29.77 / Fax: +32 (0)3/750.29.70

rijksarchief.beveren@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.

Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE BRUGGE

Academiestraat 14-18, 8000 BRUGGE

Tel: +32 (0)50/33.72.88 / Fax: +32 (0)50/61.09.18

rijksarchief.brugge@arch.be

Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.

Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE GENT

Geraard de Duivelstraat 1, 9000 GENT
Tel: +32 (0)9/225.13.38 / Fax: +32 (0)9/225.52.01
rijksarchief.gent@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE KORTRIJK

G. Gezellestraat 1, 8500 KORTRIJK
Tel: +32 (0)56/21.32.68 / Fax: +32 (0)56/20.57.42
rijksarchief.kortrijk@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE AARLEN

Parc des Expositions 9, 6700 AARLEN
Tel: +32 (0)63/22.06.13 / Fax: +32 (0)63/22.42.94
archives.arlon@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE DOORNIK

Rue des Augustins 20, 7500 DOORNIK
Tel: +32 (0)69/22.53.76 / Fax: +32 (0)69/54.54.83
archives.tournai@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE LOUVAIN-LA-NEUVE

Rue Paulin Ladeuze 16, 1348 LOUVAIN-LA-NEUVE
Tel: +32 (0)10/23.00.90 / Fax: +32 (0)10/23.00.98
archives.louvain-la-neuve@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE NAMEN

Rue d'Arquet 45, 5000 NAMEN
Tel: +32 (0)81/22.34.98 / Fax: +32 (0)81/65.41.99
archives.namur@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE HASSELT

Bampsiaan 4, 3500 HASSELT
Tel: +32 (0)11/22.17.66 / Fax: +32 (0)11/23.40.46
rijksarchief.hasselt@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE LEUVEN

Vaartstraat 24, 3000 LEUVEN
Tel: +32 (0)16/31.49.54 / Fax: +32 (0)16/31.49.61
rijksarchief.leuven@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE BERGEN

Avenue des Bassins 66, 7000 BERGEN
Tel: +32 (0)65/40.04.60 / Fax: +32 (0)65/40.04.61
archives.mons@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE EUPEN

Kaperberg 2-4, 4700 EUPEN
Tel: +32 (0)87/55.43.77 / Fax: +32 (0)87/55.87.77
staatsarchiv.eupen@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Elke 1ste zaterdag van de maand: 9u-12u30 / 13u-16u.

RIJKSARCHIEF TE LUIK

Rue du Chéra 79, 4000 LUIK
Tel: +32 (0)4/252.03.93 / Fax: +32 (0)4/229.33.50
archives.liege@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Zaterdag: 9u00-12u30 / 13u00-16u00.

RIJKSARCHIEF TE SAINT-HUBERT

Place de l'Abbaye, 6870 SAINT-HUBERT
Tel: +32 (0)61/61.14.55 / Fax: +32 (0)61/50.42.12
archives.saint-Hubert@arch.be
Open van dinsdag tot vrijdag: 8u30-16u30.
Elke 1ste en 3de zaterdag van de maand: 9u-12u30 / 13u-16u.

Opgelet! In juli en augustus zijn al onze leeszaal gesloten tussen 12 uur en 13 uur en 's zaterdags (hele dag). Het Algemeen Rijksarchief sluit om 16u30 (dinsdag tot vrijdag).

Auteurs

Gustaaf JANSSENS (*Archief Koninklijk Paleis*) en **Baudouin D'HOORE** (*Algemeen Rijksarchief*)

Contactpersoon

Gustaaf Janssens, *Afdelingshoofd*

Archief van het Koninklijk Paleis
Hertogsstraat 2
1000 Brussel

Tel: 02 551 20 20
Fax: 02 512 56 85
cap@kppr.be

Verantwoordelijke uitgever

K. Velle - Ruisbroekstraat 2, 1000 Brussel
Tel: 02 513 76 80 - www.arch.be

Illustraties

© Archief Koninklijk Paleis

U kan deze zoekwijzer ook downloaden op www.arch.be

POLITIQUE SCIENTIFIQUE
FEDERALE
FEDERAAL
WETENSCHAPSBELEID

